

Kennismaking

27

- Erik:* Dag! Ik ben Erik, Erik Jansen. Ik ben docent Nederlands. En dit is mijn vrouw, Sabine.
- Sabine:* Hallo, ik heet dus Sabine. Ik ben fotograaf. Mijn man is Nederlander, en ik ben Nederlandse, maar ik ben ook een beetje Frans, mijn familie is Frans.
- Erik:* Ja natuurlijk, je bent ook Frans. En je bent lief en je bent mooi!
- Sabine:* Dank je. Jij bent ook lief en mooi, Erik.
- Erik:* Ha ha! Nou, en dit is mijn hond, hij heet Kees. Kees is al oud.
- Sabine:* En sloom. Jouw hond is oud en sloom, heel sloom. Dit is mijn kat, Kaat. Kaat is slim en snel, heel snel, en soms eh, een beetje wild.
- Erik:* Nou, soms, soms ... Ze is vaak wild, Sabine!
- Sabine:* Eh, een beetje vaak, misschien ...
- Erik:* Precies! Goed. Dus wij zijn Erik en Sabine, en wie bent u?
- Sabine:* Bent u jong of bent u oud? Bent u Tsjech? Bent u Tsjechische?
- Erik:* Of bent u misschien een beetje Nederlands?

CVIČENÍ

1. Poslechněte si úvodní rozhovor a pak si ho přečtete. Rozhodněte, která tvrzení jsou správná a která nikoli. Zaškrtněte *Ja* / *Nee*.

27

	Ja	Nee
1. Erik is docent Frans.	☐	☐
2. De hond heet Kees.	☐	☐
3. Sabine is Nederlandse.	☐	☐
4. Kaat is mooi en lief.	☐	☐
5. Sabine is fotograaf.	☐	☐
6. De docent Nederlands is een beetje Frans.	☐	☐
7. De fotograaf is oud.	☐	☐

SLOVNÍ ZÁSOPA

de achterna!am (-men)

al

het beetje (-s)

een beetje

dag

danken

dank je (wel)

dit

de docent (-en)

dom

dus

en

de familie (-s)

de fotogra!af (-fen)

Frans

goed

hallo

heel

heten

ik heet

hij

de hond (-en)

ik

ja

je / jij

jong

jouw

de kat (-ten)

de kennismaking

lief

maar

de man (-nen)

de mene!er (-ren)

de mevrouw (-en)

mijn

misschien

mooi

de na!am (-men)

natuurlijk

nee

de Nederlander (-s)

příjmení

už, již

kus, kousek

trochu, trošku

dobrý den, ahoj, nazdar

děkovat

děkuji (ti), mnohokrát děkuji

toto, to

vyučující, učitel

hloupý, omezený, nechápavý

tedy, tak tedy

a

rodina

fotograf

francouzský

dobrý; dobře

ahoj, nazdar

velmi, velice, hodně

jmenovat se

jmenuji se

on

pes

já

ano

ty

mladý

tvůj

kočka

seznámení

milý, příjemný, hodný

ale

muž, manžel

pan (*se jménem*), pán

paní

můj

možná, snad

hezky, pěkný; hezky, pěkně

jméno

přirozený; přirozeně, ovšem

ne

Nizozemec

het Nederlands

Nederlands

de Nederlandse (-n)

nou (hovor.)

of

ook

oud

precies

slim

sloom

snel

soms

sorry

de Tsjech (-en)

Tsjechisch

de Tsjechische (-n)

u

uw

vaak

de voornaam (-men)

de vrouw (-en)

we / wij

wie

wild

ze / zij

zijn (was / waren, i. geweest)

nizozemština

nizozemský; nizozemsky

Nizozemka

tak, no tak

nebo

také

starý

přesný; přesně

chytrý, mazaný

pomalý, netečný

rychlý; rychle

někdy

promiň(te), pardon

Čech

český

Češka

vy

váš

často

křestní jméno

žena, manželka

my

kdo

divoký, neukázněný

ona (3. os. j. č.), oni, ony, ona (všechny rody

3. os. mn. č.)

být

1

DŮLEŽITÉ OBRATY

Pozdravy, představování

Hallo.

Dag.

Hoe heet u? / Hoe heet jij?

Ik heet Erik Jansen.

Wie bent u? / Wie ben jij?

Ik ben Erik.

Wat is uw naam? / Wat is je naam?

Mijn naam is Erik Jansen.

Mijn voornaam is Erik.

Mijn achternaam is Jansen.

Nazdar. / Ahoj.

Dobrý den. / Ahoj. / Nazdar.

Jak se jmenujete? / Jak se jmenuješ?

Jmenuji se Erik Jansen.

Kdo jste / jsi? / Jak se jmenujete / jmenuješ?

Jsem Erik.

Jaké je vaše jméno? / Jaké je tvoje jméno?

Mé jméno je Erik Jansen.

Mé křestní jméno je Erik.

Mé příjmení je Jansen.

28

29

Uvádíme-li národnost, jsou dvě možnosti (se stejným významem):

Ik ben Tsjech / Tsjechische. }
Ik ben Tsjechisch. } } Jsem Čech / Češka.

VÝSLOVNOST

Prostudujte si nejprve pozorně výklad o výslovnosti v příslušné kapitole (str. 20) a pak si udělejte následující cvičení.

29

2. Poslouchejte a opakujte.

Dag. – Hallo.

Wie?

de vrouw – mijn vrouw – jouw vrouw – de fotograaf – Frans

de man – mijn man – jouw man – de docent

de Nederlander – de Nederlandse – het Nederlands

de Tsjech – de Tsjechische – het Tsjechisch

de hond – mijn hond – jouw hond

de kat – mijn kat – jouw kat

dom – goed – jong – lief – mooi – slim – sloom – snel – oud – wild

ja – nee

misschien – ook – vaak – soms

nou – precies – natuurlijk – sorry – dank je

30

3. Poslouchejte a opakujte.

[a]	[a:]	[e]	[e:]	[o]	[o:]
mak	maak	bek	beek	kok	kook
vak	vaak	wek	week	rok	rook
zal	zaal	vel	veel	pol	pool
nam	naam	tem	teem	bom	boom
ban	baan	ven	veen	ton	toon
man	maan	ben	been	zon	zoon
kap	kaap	rep	reep	kop	koop
kas	kaas	les	lees	bos	boos
das	daas	mes	mees	ros	roos
lat	laat	het	heet	mot	moot
mat	maat	pet	peet	bot	boot

Nizozemská abeceda

A [a:]	B [bei]	C [sei]	D [dei]	E [ei]	F [ef]	G [chei]	H [ha:]	I [i]
J [jei]	K [ka:]	L [el]	M [em]	N [en]	O [ou]	P [pei]	Q [ky]	R [er]
S [es]	T [tei]	U [y]	V [fei]	W [wei]	X [iks]	Y [ei]	Z [zet]	

Poznámky

- ▶ Nizozemská abeceda nezná hlásku *ch*. Spojení hlásek *ch* se proto v abecedě řadí jako kombinace hlásek *c* a *h*.
- ▶ Hlásky *y* se vyslovuje otevřeněji než hlásky *e* – tedy [ɛi].

4. Hláskujte jména v následujícím textu.

Wat is uw / jouw naam?

Mijn naam is Erik Jansen.

Mijn voornaam is Erik.

E-R-I-K

Mijn achternaam is Jansen.

J-A-N-S-E-N

Ik heet Anna Vos.

Mijn voornaam is Anna.

A-N-N-A

Mijn achternaam is Vos.

V-O-S

Mijn naam is Jaap Bakker.

Mijn voornaam is Jaap.

J-A-A-P

Mijn achternaam is Bakker.

B-A-K-K-E-R

Ik ben Lucie Novotná.

Mijn voornaam is Lucie.

L-U-C-I-E

Mijn achternaam is Novotná.

N-O-V-O-T-N-Á

Ik heet Jan Novák.

J-A-N N-O-V-Á-K

Osobní zájmena

jednotné číslo		množné číslo	
ik	<i>já</i>	wij / we	<i>my</i>
jij / je / u	<i>ty / vy</i>	jullie / u	<i>vy</i>
hij	<i>on</i>	zij / ze	<i>oni, ony, ona</i>
zij / ze	<i>ona</i>		
het	<i>ono</i>		

Užívání osobních zájmen

A. Důrazné a nedůrazné tvary některých zájmen

Tvary zájmen **jij**, **zij** a **wij** (tzv. důrazné tvary) se ve větě vyskytují pouze tam, kde nesou **větný přízvuk**. V **neutrální, bezpříznakové** větě jsou mnohem častější tvary **je**, **ze** a **we**.

B. Zájmena **je** a **u**

Užívání zájmen 2. osoby jednotného a množného čísla (**je** × **u**, **jullie** × **u**) neodpovídá zcela způsobu tykání a vykání v češtině.

Zájmeno **je** se používá pro oslovení osoby v jednotném čísle, a to při **neformálním** styku. Je v nizozemštině mnohem frekventovanější než formální a dnes již relativně řídké oslovení zájmenem **u**. Zájmeno **je** uijeme vždy ve spojení s křestním jménem. Tedy: **Jan, kom je uit Amsterdam?** (Jane, jsi / jste z Amsterdamu?). V množném čísle je v těchto situacích zájmeno **jullie**.

Zájmeno **u** najdeme ve formálním styku, tam, kde osoby neoslovujeme křestním jménem, při rozhovoru se staršími, neznámými lidmi (po oslovení „pane, paní“ – *meneer, mevrouw* s příjmením) nebo s vysoce postavenými osobami. Zájmeno **u** se v těchto situacích používá i v množném čísle.

Volba mezi zájmeny **je** a **u** je závislá na individuálním přístupu a pocitu mluvčího, neexistuje pevné pravidlo. Kolísá také v různých obdobích. V současné době je silná tendence používat ve všech situacích neformální zájmeno **je**.

C. Vyjádření podmětu osobním zájmenem

Nizozemská věta musí mít vždy vyjádřený podmět. Není-li podmět vyjádřen podstatným jménem, je třeba použít zájmeno. Osobní zájmeno pak zastupuje ve větě podstatné jméno.

Z toho důvodu je v nizozemské větě mnohem více osobních zájmen než ve větě české.

Jaap is Nederlander.

Hij is jong.

Sabine is fotograaf.

Zij is fotograaf.

Jaap je Nizozemec.

(on) Je mladý.

Sabina je fotograafka.

(ona) Je fotograafka.

CVIČENÍ

5. Doplňte osobní zájmena.

1. Kees is een beetje sloom. is een beetje sloom.
2. Erik en Jaap zijn Nederlanders. zijn Nederlanders.
3. Lucie is Tsjechische. is Tsjechische.
4. Erik is docent. is docent.
5. Ben jij Nederlander? Nee, ben Tsjech.
6. Mijn vrouw is fotograaf. is fotograaf.
7. Bent u Tsjech? Ja, ben Tsjech.
8. Is Sabine Nederlandse? Ja, is Nederlandse.
9. Is Kaat sloom? Nee, is snel en slim.
10. Mijn man is docent. is docent.
11. Sabine en ik zijn lief en mooi. zijn lief en mooi.

Časování slovesa *zijn* (být)

Podobně jako v jiných jazycích má i v nizozemštině sloveso *zijn* (být) nepravidelné časování.

zijn být					
jednotné číslo			množné číslo		
ik	ben	<i>jsem</i>	wij / we	zijn	<i>jsme</i>
jij / je / u	bent	<i>jsi / jste</i>	jullie	zijn	<i>jste</i>
hij / zij / ze / het	is	<i>je</i>	zij / ze	zijn	<i>jsou</i>

Poznámka

- U formálního zájmena *u* se ve starších textech může objevit i tvar *u is*. Současný mluvený jazyk ho však považuje za zastaralý.

1 CVIČENÍ

6. Doplňte tvary slovesa *zijn*.

1. Dag. Ik Jaap Bakker. 2. Wie u? 3. Ik Jan Novák. 4. u Nederlander? 5. Nee, ik Tsjech. 6. Wie zij? 7. Zij Sabine Jansen. 8. Jaap en Jan Nederlanders. 9. Wie jullie? 10. Wij Sabine en Erik Jansen.

7. Přeložte.

1. Jsem Čech. 2. Sabine je Nizozemka. 3. Je chytrá a rychlá. 4. Je fotografka. 5. My jsme Češi a oni jsou Nizozemci.

Slovosled v jednoduché větě

1. Věta oznamovací

Uvedli jsme, že v nizozemské větě musí být vždy vyjádřen podmět. Podmět je vyjádřen buď podstatným jménem, nebo osobním zájmenem. V neutrální oznamovací větě je podmět (činitel) většinou na 1. místě ve větě a určitý tvar slovesa na místě druhém.

Erik is docent.

Erik je učitel.

Hij is docent.

Je učitel.

2. Otázka

A. Otázka zjišťovací

Otázka zjišťovací ověřuje správnost informace a odpověď zní ano / ne (*ja / nee*). Slovosled v takové otázce začíná určitým slovesným tvarem, po kterém následuje podmět.

Is Erik docent?

Je Erik učitel?

Is Sabine fotograaf?

Je Sabine fotografka?

2. osoba jednotného čísla přibírá koncovku **-t** ke slovesnému kmeni. Toto **-t** odpadá, následuje-li osobní zájmeno *je / jij* až za určitým slovesným tvarem.

Je-li koncové **-t** součástí slovesného kmene, zůstává (*je heet – heet je?*).

Ben je fotograaf?

Jsi fotograf?

Heet je Erik?

Jmenuješ se Erik?

B. Otázka doplňovací

Tento typ otázky začíná tázacím zájmenem (kdo – *wie*, co – *wat*, kde – *waar*, jak – *hoe*). Po tázacím zájmenu následuje určitý slovesný tvar a další větné členy. Více o tomto typu otázky viz 4. lekce.

Wie bent u?	Kdo jste?
Hoe heet zij?	Jak se jmenuje?
Wat is uw naam?	Jak se jmenujete?

CVIČENÍ

8. Utvořte otázky.

Vzor: *Jouw vrouw is Nederlandse. – Is jouw vrouw Nederlandse?*

1. Kaat is een kat.?
2. Sabine en Anna zijn fotograaf.?
3. Hij is Nederlander.?
4. Jij bent docent.?
5. Jouw hond is oud.?
6. Kaat is soms wild.?
7. Zij heet Anna Vos.?
8. Jij bent Tsjech.?
9. U heet Erik Jansen.?
10. Kees is een beetje sloom.?
11. Zij zijn Nederlanders.?
12. U bent docent Nederlands.?
13. Jij bent lief.?

9. V následujícím dialogu doplňte sloveso *zijn* ve správném tvaru.

Anna: Hallo, jij Lucie Novotná?

Lucie: Ja, en wie jullie?

Anna: Ik Anna Vos en dit mijn man, Jaap Bakker. Lucie, jouw achternaam Novotná. je Tsjechische?

Lucie: Ja, ik Tsjechische.

Anna: Goed. Jullie Lucie en Jan. Wij Jaap en Anna. En wie zij?

Lucie: Zij meneer en mevrouw Jansen. Meneer Jansen mijn docent Nederlands.

33

10. Vyslechněte následující dialogy a doplňte chybějící slova.

1. *Erik:* Dit is mijn hond. Hij Kees. Mijn hond is lief en oud.
Sabine: Jouw hond is sloom.
Erik: Kees is een beetje sloom.
Sabine: Precies, is sloom.
2. *Sabine:* is mijn kat. Ze heet Kaat. Mijn kat is slim en
Erik: Jouw kat is vaak wild.
Sabine: Kaat is soms wild. ook mooi en jong.
Erik: Natuurlijk, maar ze is ook vaak wild, heel wild.
3. *Jan:* Dit is mijn hond. Hij is jong, hij is mooi, hij is snel, hij is
Erik: Dus jouw hond heet James Bond?
Jan: Nee, hij heet James Hond.
Erik: O. Ja!

34

11. Poslouchajte a opakujte.

ban	baan	ben	been	bon	boon
wan	waan	wen	ween	won	woon
rak	raak	rek	reek	rok	rook
laf	laaf	lef	leef	lof	loof
lag	laag	leg	leeg	log	loog
mat	maat	met	meet	mot	moot
bar	baar	ber	beer	bor	boor
las	laas	les	lees	los	loos
val	vaal	vel	veel	vol	vool

12. Hláskujte své jméno.

13. Hláskujte následující slova.

snel – slim – sloom – ook – mooi – soms – dom – lief

14. Doplňte osobní zájmena.

- Dit is Sabine, is fotograaf.
- Dit is Erik, is mijn man.
- Dag, ik ben Erik Jansen. Wie bent?
- Hallo, ik ben Sabine. Wie ben?
- Sabine:* Dag, zijn Erik en Sabine. Zijn Lucie en Jan?
- Lucie:* Ja, ben Lucie.
- Jan:* En ben Jan.

36

15. Doplňte správné tvary slovesa *zijn*.

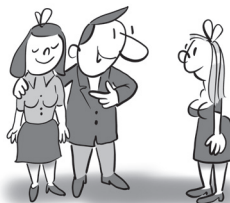
1. – Wie jij? je Jan of je Erik?
 – Ik Erik en hij Jan.
 – En wie u?
2. – Lucie, jij Tsjechische?
 – Ja, maar ik ook een beetje Frans.
 – Ik ook! Mijn familie Frans!
3. Dit mijn vrouw. Zij fotograaf. En ik docent Nederlands.
4. – Wij Tsjechen. jullie ook Tsjechen?
 – Nee, wij Nederlanders.
 – En zij? zij Nederlanders of Tsjechen?

16. Prohlédněte si obrázky 1 až 8 a ke každému zvolte vhodnou větu A až H.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

1

7.

8.

- A. Dit is mijn hond. Hij is een beetje sloom.
- B. Dit is mijn kat, ze is heel lief.
- C. Dag, ik heet Jana, ik ben Tsjechische.
- D. Dit is mijn man Jaap, hij is fotograaf.
- E. Dit is mijn hond, hij is heel oud.
- F. Dit is mijn vrouw, ze heet Sabine.
- G. Hallo, ik heet Jan Jansen.
- H. Dit is mijn kat. Ze is heel mooi.

17. Přeložte.

1. Můj pes se jmenuje Kees. 2. Je starý a hodný. 3. Já se jmenuji Jan. 4. Jak se jmenujete vy, pane? 5. Jsem Erik Jansen a jsem učitel.